

TAFANERIES
Valencianes

Francesc J. Hernández
DEPARTAMENT DE SOCIOLOGIA
UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

■ L'única de les grans organitzacions sindicals i polítiques espanyoles fundada a València fou la Federació Anarquista Ibèrica, la FAI, que, junt amb la Confederació Nacional del Treball (CNT), formaren el major sindicat en temps de la II República i la Guerra Civil. La fundació de la FAI es realitzà en una reunió clandestina, celebrada en juliol de 1927 en casa d'una destacada militant anarquista: **Aurora López García**.

Exactament en la mateixa època que Aurora López assumí el risc de fer a casa seua la reunió fundacional de la FAI, **Bertolt Brecht** va escriure un poema que la dona anarquista podia haver emprat com a lema de la seua vida: «Verwisch die Spuren» (Esborra les empremtes). Una lluitadora com ella sabia bé que l'èxit de la seua acció tenia a veure amb escapar-se de la repressió de les dictadures (les de **Primo de Rivera**, **Berenguer** i **Franco**), fer servir «noms de guerra», adquirir identitats falses o canviar freqüentment d'habitatge. Per això, sabem poques coses d'Aurora, encara que **Federica Montseny**, la primera anarquista que s'integrà en el govern espanyol, la recorda com una de les dones més destacades de la lluita sindical, junt a **Libertad Rodenas**, **Lola Ferrer**, **Rosario Dulcet**, **Balbina Pi**, la mestra **Antonia Maymón**, **Amparo Poch**, **María Riu** o la poetessa **Lucía Sánchez Saornil**.

Aurora López va néixer l'agost del 1896. Segons les recerques inèdites de **Vicent Ramada Balaguer**, vingué al món al barri del Molinete de Cartagena. Va contraure matrimoni el 1912 amb **Juan Pedro Pareja Giménez**, nascut el novembre de 1886. Un any després del matrimoni va néixer a Màlaga la filla major de la parella, **Dolores**. Als anys 20 tornaren a Cartagena, on, el 1922, va néixer la segona filla, **Carmen**. L'agost del 1923, Aurora apareix esmentada en la premsa, encapçalant una assemblea de dones del Sindicat de l'Agulla que se solidaritzava amb els obrers de la construcció naval de Cartagena. Un mes després començà la dictadura de Primo de Rivera i Aurora es traslladà a València.

Com acredita el padró de 1924, en arribar a València, es posaren a viure a la «Calle Nueva» de Patraix, en un habitatge encara sense número que fou després enderrocat i que tal vegada hauria de correspondre a l'actual número 22, que és una construcció recent, o al solar que hi ha enfront. El carrer era conegut popularment com «El Gurugú», en record del nom d'un parell de puigs de Melilla que havien estat conquistat per l'exèrcit del Nord d'Àfrica, comandat per l'esmentat Primo de Rivera, el setembre de 1909. **Javier Mozas** i altres autors d'una «Història de Patraix»

Carrer Joan Baptista Coratjà. Al fons la plaça de Patraix
FRANCESC J. HERNÁNDEZ

AURORA LÓPEZ

► Fotograma d'una entrevista realitzada a València (25/2/1975) per Paolo Gobetti, Freddy Gómez i Paola Olivetti, facilitat per a aquest article per l'Archivio Nazionale Cinematografico della Resistenza de Torí (Itàlia).

qual cosa demostra la seua capacitat oratòria. Hem conservat notícies de premsa de intervencions seues a Albacete, Càlig, Cartagena, Cieza i Xàtiva, però en serien molt més les realitzades. També sembla que Aurora acollí a casa seua, quan visità València, el gran revolucionari **Buenaventura Durruti**. L'any 1932, Amparo estigué empresonada per la seua activitat sindical. El 1933 fou novament detesa i possiblement ho fou altres vegades. Malgrat això, animà infatigablement organitzacions socials, com ara el grup «Cultura i Acció» de Natzaret o el Centre Proletari Cultural que s'obrí al Camí de Barcelona. L'any 1934, la premsa anarquista la presenta com recaptadora de fons solidaris enviats pels obrers des de Detroit (Michigan), el bressol de la indústria automobilística nordamericana. Estigué als Estats Units o fou un altre recurs per «esborrar les empremtes»? Però l'important no eren els diners, sinó la col·laboració. Ella mateixa va escriure en una de les seues campanyes a favor de l'alfabetització de les dones: «no pedimos ayuda material, sólo nos contentaríamos con que se nos mandase la prensa libertaria, libros y folletos». Malgrat això, fou crítica amb organitzacions feministes, com ara la de les «Dones lliures», a les quals no es vinculà.

Després de la Guerra Civil, Aurora pogué escapar de la repressió franquista adoptant una identitat falsa. De nou, «esborra les empremtes», que va escriure Brecht. El seu home, Juan, fou detingut en intentar refundar la CNT i hagué d'enfrontar-se a dos processos judicials. Fou condemnat a mort, sentència que fou commutada. Morí el 1972 i està soterrat al Cementeri General.

Aurora visqué al carrer Drassanes de València, al costat de la via del trenet del Grau, fins els anys 80. La seua casa, per la cruïlla amb el carrer Pintor Ferrandis, fou enderrocada per fer el jardí del carrer Doctor Lluch. Aleshores, Aurora es traslladà a Lorca (Múrcia), on estigué en companyia d'una de les seues filles, Dolores. Hi morí el novembre de 1982 i fou soterrada. Dolores morí a València el 1997. Carmen havia mort 10 anys abans, i està soterrada al cementeri d'El Grau. Aurora i Juan tingueren un fill més, Antonio, que fa uns anys vivia a l'Argentina. No sabem si encara viu.

No hi ha cap record al carrer Joan Baptista Coratjà de Patraix del fet que hi fou fundada una de les organitzacions més importants de la nostra història. Tampoc no hi ha cap record d'Aurora López García, l'anarquista que aconseguí esborrar les seues empremtes.

Activista. Aurora López participà en nombrosos mítings i conferències, la qual cosa demostra la seua oratòria. Sembla que acollí a casa seua, quan visità València, el gran revolucionari Durruti. L'any 1932 estigué empresonada per la seua activitat sindical i a 1934 la premsa anarquista la presentà com recaptadora de fons solidaris.

Aurora López, l'anarquista discreta

► La FAI es va fundar a la casa d'Aurora López, una anarquista que vivia a Patraix, el 1927 ► És l'única gran organització política i sindical del segle XX fundada a València

ARXIU VICENT RAMADA

A LORCA

► Tomba d'Aurora López

Dones de la CNT-FAI durant la Guerra Civil.
ANC

consideren que el nom es devia a la presència d'alguns patraixers a la campanya d'Àfrica i al caràcter molt empinat del carrer. El 1929 el carrer fou batejat amb el nom de **Joan Baptista Coratjà**, un científic valencià de la Il·lustració. Juan era vidrier i probablement trobaria treball en el Forn de Vidre que hi havia molt a prop de la casa, al Camí Fondo de Torrent (ara, cruïlla del carrer Pintor Pasqual Capuz i avinguda Tres Forques) o a la fàbrica de vidre dels Germans Alsina, que estava més al sud, junt a la séquia Favara.

Allà, a l'última casa del carrer, molt a prop del despatx de l'alcalde **Salavert** i de l'antiquíssim forn del Tio **Paco**, Aurora López acollí el 24 de juliol de 1927 (segons les deduccions de Vicent Ramada) els delegats que fundaren la FAI. En un congrés celebrat a Marsella els dies 13-16 de maig del 1926 s'havia

acordat la unificació dels grups anarquistes de la Península Ibèrica, la Federació de Grups Anarquistes d'Espanya i la Unió Anarquista Portuguesa. D'aquesta manera, s'enfortien prèviament a la seua aliança amb la CNT. La reunió, que compta amb delegats de tota la Península, es va fer a casa d'Aurora, en un ampli corral, segons els records d'**Antonio** (més endavant canvi el seu nom per Progreso) **Fernández Bailén**, que participà en l'esdeveniment, on sembla que feren una paella. La celebració de la Fira de Juliol afavorí que els participants en l'encontre passaren inadvertits per a la policia. L'endemà, el grup se cità a la platja. Algunes històries parlen d'El Cabanyal, encara que el contrast de testimonis que ha fet Vicent Ramada porta a pensar més bé en El Saler o el Tremolar. L'esmentada, Antonia Maymón, una destacada

pedagoga i naturista, no pogué assistir per manca de recursos. Amb el temps, Aurora i ella serien molt amigues. Menys d'un mes després de la trobada, els anarquistes **Nicola Sacco** i **Bartolomeo Vanzetti** foren executats a Massachusetts per ser «bastards anarquistes». Cinquanta anys després foren exonerats.

Aurora López participà en nombrosos mítings i conferències, la

No hi ha cap record a València d'Aurora López García, l'anarquista que aconseguí esborrar les seues empremtes